

30.6.2017

Etelä-Karjalan liiton lausunto ehdotuksesta museopoliittiseksi ohjelmaksi

Museopoliittinen ohjelma linjaa museoalan keskeiset menestystekijät vuoteen 2030 saakka. Tavoitteena on, että Suomessa on tuolloin Euroopan ajankohtaisimmat museot ja innostuneimmat asiakkaat. Museopoliittinen ohjelma tunnistaa hienosti kuusi keskeistä kehittämiskokonaisuutta sekä esittää niihin innovatiivisia kehittämistoimenpiteitä. Sen lisäksi museopoliittisessa ohjelmassa pohditaan ansiokkaasti koko museokentän tulevaisuutta ja sen yhteyttä ympäröivään yhteiskuntaan.

Etelä-Karjalan liiton mielestä museopoliittinen ohjelma antaa hyvän perustan Suomen museokentän kehittämiseksi. Museot ja niissä oleva osaaminen ja muu potentiaali nähdään yhteiskunnan voimavarana, joka on vielä vajaakäytössä, joten tavoitteet voidaan asettaa korkealle. Museopoliittinen ohjelma sivuaa monilta osin meneillään olevaa maakuntauudistusta, jossa Manner-Suomi jakautuu 18 itsehallinnolliseen maakuntaan vuosisatojen myötä syntyneen luontaisen aluejaon mukaisesti.

Museot ovat kulttuuriperinnön ja taiteen sekä kulttuuriperintökasvatuksen ja kulttuuriympäristön asiantuntijoita. Uusien maakuntien tehtäviin kuuluvat valmisteilla olevien lakien mukaan muun muassa identiteetin vahvistaminen, kulttuurin ja asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen, kulttuuriympäristön hoito sekä maakunnan vahvuuksien ja kulttuurin vahvistaminen osana aluekehittämisen kokonaisuutta. Tehtävät ja osaaminen limittyvät siten vahvasti ja on luonnollista, että museot ja maakunnat tekevät tulevaisuudessa entistä tiiviimmin yhteistyötä yhteisten tavoitteiden eteen. Keskeistä ovat kummankin toimijan työn positiiviset vaikutukset asukkaiden hyvinvointiin, sivistykseen, osallisuuteen sekä alueiden identiteettiin ja elinvoimaisuuteen.

Museopoliittinen ohjelma esittää, että maakunta- ja aluetaidemuseot sekä kulttuuriympäristön hoitoon liittyvät alueelliset asiantuntija- ja kehittämistehtävät hoidettaisiin jatkossa alueellisissa vastuumuseoissa, mikä mahdollistaa vahvempien toimintayksiköiden kehittymisen ja parantaa palveluiden saatavuutta asiakkaan näkökulmasta. Museopoliittisessa ohjelmassa ei suoraan määritellä, mikä on näiden alueellisten vastuumuseoiden suhde maakuntauudistuksen mukaisiin uusiin maakuntiin: toisaalla todetaan, että niiden toimialueet määritellään noudattamaan uudistuvaa maakuntajakoa, mutta toisaalta ohjelmassa sanotaan, että vastuumuseoiden määrä ei välttämättä vastaa uusien maakuntien määrää. Alueellisten museoiden määrästä päättäisi jatkossa opetus- ja kulttuuriministeriö.

Etelä-Karjalan liiton mielestä on olennaista maakunnan tehtävien ja koko maakunnan tulevaisuuden kannalta, että jokaisessa maakunnassa toimii alueellinen vastuumuseo. Etelä-Karjalan liitto on museopoliittisen ohjelman kanssa täsmälleen samaa mieltä siitä, että museoiden alueellisen toiminnan kehittäminen edellyttää alueen toimijoiden ja näiden tarpeiden tunnistamista sekä hyvän verkoston omaamista. Tämä olisi vaikeaa, jos alueellisten vastuumuseoiden toimialueet ylittäisivät maakuntarajat. Se saattaisi maakunnat keskenään eriarvoiseen asemaan.

Meneillään olevaan maakuntauudistukseen liittyen perustuslakivaliokunta on korostanut (PeVL 2172009) perustuslain 122 §:n 1 momenttia, jonka mukaan hallintoa järjestettäessä tulee pyrkiä yhteensopiviin aluejaotuksiin. Etelä-Karjalan liitto katsoo, että toiminta vastoin yleistä linjausta ei ole perusteltua myöskään alueellisista vastuumuseoista päätettäessä. Jokainen maakunta ansaitsee oman alueellisen vastuumuseonsa, joka tuntee alueensa ja suhtautuu sen kehittämiseen intohimoisesti.

Etelä-Karjalan liitto katsoo, että maakunnan muuttuva rooli olisi hyvä huomioida museopoliittisen ohjelman perusteella toteutettavassa lainsäädännön uudistuksessa. Museopoliittisessa ohjelmassa otetaan kantaa valtion ja kuntien rooliin ja tehtäviin museokentän kehityksessä, mutta maakuntien rooli on vain muutamien hajamainintojen varassa. Tässä kohtaa pitäisi käydä keskustelua siitä, mikä on maakuntauudistuksen myötä syntyvien maakuntien rooli museotoimen kokonaisuudessa. Alueellinen museotoiminta on olennainen osa maakuntaa, joten esimerkiksi sen rahoituksesta käytävään keskusteluun voitaisiin kytkeä myös maakunta. Olisiko mahdollista rahoittaa alueellista museotoimintaa kuntien välisten vapaaehtoisten sopimusten sijasta tai rinnalla maakuntien yleiskatteisen rahoituksen kautta? Tuolloin alueelliseen museotoimintaan liittyvä taloudellinen harkinta tapahtuisi maakunnissa ja kehittämisessä voitaisiin huomioida entistä paremmin maakunnasta nousevat kehittämistarpeet.

Etelä-Karjalan liitto

Matti Viialainen
Maakuntajohtaja

Anu Talka
Kehittämispäällikkö

